

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes és hirdetés a kiadó-hivatalnál kesletetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütele, STEIN J. könyvkereskedése.

Román testvéreink sérelmei.

Vége nagyon is eljött ideje, hogy a két testvér-nép, a magyar és román, jogos igényeik és követeléseiket illetőleg, melyekkel egymásnak tartoznak, tisztába jöjjenek.
Sterka-Salutz Sándor.

II.

A ki igénytelen, de őszinte jóakaratu elmékedésünk alapját képező mult cikkünket némi figyelemmel olvasta, tán észlelte lesz azt, hogy román testvéreink „sérelemei”-nek kérdése körül folytatandó vizsgálódásunk célja nem pusztán feleselés holmi mérges vádakra, nem dolyfös visszatromfolása a román írók némelyike által a magyarokra oly bőkezűleg szórt „fere de obrázu” (arczátlan) s többféle epithetonoknak, hanem egyenes és egyszerű felkérésére oly tények- és igazságoknak, a melyeknek bizonyítéka után a mi csekély belátásunk mellett is meghatározhatjuk talán: mennyiben igazolható azon álláspont, a honnan román testvéreink közül némely ismertebb nevű hazafiak saját sérelmes nemzetök nevében oly érzékeny panaszt emelnek a magyar politika irányára ellen!?

Az igazságot keresve és megtalálva, igen is! mutassuk fel azt híven egymásnak, magunk magunknak szintegy.

De ennek is van bizonyos módja, mely egyedül vezet a valódi célra és ez az, hogy az igazságot ne vágjuk felesleges gorombasággal egymás szemé közé; az ildomtalan személyeskedés, a durva odamondogatás gyümölcsöt nem termő örömeiért ne téveszszük szem elől csak perekre is a magasztosabb, a tulajdonképi célt.

Igaz van a románok jeles publicistájának, Baricz György urnak, midőn az egymást-megértés s a „kibékülés” reményének teljesülését attól föltételezi, hogy románok és magyarok legyünk kölcsönösen őszinték, — nu vindem pîsic'a în sacu! — zsákban macskát ne áruljunk; de szomorú, ha mintegy izgatóság és előre fenyegetőleg (a „Gazeta Transylvaniei” idei 67-dik számában) azt mondja: „Hivjatók a románokat bárhová a földkerekségén (országgyűlésre) Pestre, Bécsbe, Párisba, Turinba vagy Londonba, addig meg nem nyugosznak, a mig az egész világ hallatára ki nem öntik lelkök keserűségét (természetesen a magyar ellen); ők, a románok el vannak határozva ezt a legelső s bárhol adandó alkalommal megtenni, s a mostani gyötrelmes várakozásteljes helyzetből csak ezáltal remélhető a részükre kilépés!”

Tehát román testvéreink csak azért vágnának országgyűlésbe, hogy lelkük keserűségét „világ hallatára” kiöntsék!?

De hiszen ez nem cél, sőt eszköz a valódi cél elérhetésének hátráltatására; mert az az „amarulu suflutului” olyan valami, a mi bárkit is, a ki reá hallgat, túlzóvá és elfogulttá tesz, felgyújtja a szenvedelmek lángját, ezt a vad lángot, mely ép szemed világát veszti el, önjöngővé tesz, s utójára is mire vezet?...

A politikában — mint ezt mindnyájan tudhatjuk — nem igen van helye azon befolyásnak, mit a szenvedély szokott tetteink irányára gyakorolni; mert az köztapasztalás szerint igen hamar tulzásokra csábít, ábrándok után kerget, végletekre sodor, hamis utakra csal, s mondjuk meg igazán — „se ne spunemu verde!” — a román intelligencia a megyékben az alkotmányos jogtér visszafoglalásának első pillanata óta igen silány politikát űz, szenvedelmi politikát, a melynek feszessége káros a függetlenség és szabadság közérdekére nézve, s dagályossága nevelésé.

Boheczel Sándor ur ő mlga, Naszódvidéke jelenlegi főkapitánya, Kolozsmegye ösgyűlésén borzasztó megbélyegzés gyanánt kimondotta, hogy „az egész világ progressive halad a jogok kiterjesztésével, csak a magyar halad regressive!” s ugyanezen tétel ott ragyog a beadott tiltakozványban is.

Ez a colossalis vád, illetőleg rágalom, 1848-an innen, midőn a magyar legislatio a népképviselő elvével cserél fel a rendi képviselőt, úgy hangzik el füleink mellett, mint egy nyíl, melyet a test-

vére a testvér lő, a ki éppen akkor nyert hasonló osztályrészével meg nem elégedve, telhetetlenségében a legnagyobb igazságtalanság elkövetésére enged magát ragadtatni.

De mi távolról se számíthatjuk be ezt a szörnyű kézzelfogható igazságtalanságot magának a román nemzetnek, hanem azoknak, a kik az ő nevében nem éppen igazolható teljhatalommal emelnek szót, s mi csak sajnálni tudjuk román testvéreinket, ha vezérkedő politikusaik a magyar testvér ellen oly méltatlanságot követnek el, melynek jogtalanságát egész világ belátja.

Ezen böles politikuskok a megyét alkotmányos árverés terének tekintve, képtelen kikiáltási árral kezdik az alkut, a helyett hogy a további igények törvény útján leendő kielégítése iránti jogfentartás kijelentése mellett, s őszintén sietnének a törvényszerű jogtér elfoglalására, mely jelentékeny befolyást biztosít a román nemzetnek, melynek sérelmei nagybárra nem egyebek manu propria eszélytelenül ejtett sebeknél.

Sipotariu ur fogta magát s Dobokamegye szervező gyűlésén oly elv elfogadását szabta az „egyetértés” föltételül, a mely a képtelenségek országában megjárja, de minden európai államban nevelésesen hangzanék bárkinek ajkairól. Ezen különben igen böles barátunk körülbelül azt mondta, hogy — kérem ne nevéssenek, mert ez inkább szomorú, mint mulatságos! — azt mondta, hogy: ha ötöt 10,000 szavazó választja meg, legyen neki egy-magának 10,000, mondd: tízezer szavazata beadható. Persze mindenkinek szeme szája távra maradt. Aztán következett a szokott „protestum”, s egy neveléses rögeszméért a „népvezér” urak nagy bölesen elvezérelték a szegény „elnyomatott” román népet ki a tetleges jogtérrel a „passiv ellentállás” terére, a Schmerling ur ő mlga borozdaja felé, a hol mindenki csak arra számíthat, hogy járomba fogják!

Ime hová vezet a szenvedelmi politika, melyet román testvéreink politikuskai a megyékben itt ott üztek, s a mely főforrása mindazon „égbekiáltó sérelmeknek”, a melyekért a „regressiv” szellemű az „obscurans”, a „zsarnok” s Pápiu szerint a „barbar” magyar vádoltatik!

S mégis ha összeszámítanók azon intelligens, tisztviselősre qualificált magyarok számát, a kik a tisztválasztásoknál azért mellőztettek, hogy a románok közül a lehetőleg minden érdemesebb bejusson és másfélől összeszámítanók azon hasonló értelmiséggel bíró románokat, a kik ninesenek alkalmazva, vajjon nem ütne-e magasabbra ki amazok száma, daczára minden magyar suprematianak, armánynak, cselszövénynek, s tudja Isten miféle polikoi igazságtalan fogásoknak, a melyekért a román intelligencia kigyót békát kiált uton utfélen!?

Halmágyi Sándor.

Dobokamegye ideiglenes bizottmánya 1861 october 21-ikén főispáni elnöklet alatt tartott ülésének jegyzőkönyvéből:

87. Olvastatik a felséges királyi főkörmányszéknek 4942. szám alatti leirata, mely szerint legf. kegyelmes kir. határozmánynál fogva az erdélyi volt es. kir. urbéri törvényszékek feloszlásával a hazánk e részébeni urbéri ügyek a megyékben és vidékekben a derékszékek egy külön osztályzatára ruháztassanak át, mely osztályzatok e törvényszékeknek időszertint rendes elnökeiből, és az illető törvényhatóság által a különböző nemzetségek és jogegyenlőség tekintetbe vételével választandó, és ő felsége legfelsőbb megerősítése alá föltérjesztendő négy bíróból, s a hatóság egyik jegyzőjéből, mint tollvivőből, állandának, s melynek határozati illetékességére az elnökkel együtt őt tag jelenléte kívántatik.

Főispán báró ő mlga a nemzetségi s jogegyenlőségi elvek alapján, tekintettel kívánván lenni a képességre, Majthényi Ferencz, Lupu Todor, Pap Elek, Mezei Makab, Szóts Ferencz, Majthényi Imre, Pap Zsigmond, gr. Bethlen Gyula, Szentiványi László, Szilasi Sándor, Boér János és Rácz Zsigmond atyánkfiai fölemlíti, ezen 12 egyén közül Majthényi Ferencz, Pap Elek, Lupu Todor és Szóts Ferencz atyánkfiai a bizottmány általi elfogadására felajánlván.

88. A kijelölt négy egyén fölemlítésével több választmányi tag által a Pap Zsigmond név is említésbe jöven, — miután Szóts Ferencz és Pap Zsigmond atyánkfiaira nézve a vélemények megoszottak, nevezettek közt gróf Vass Sándor

mucl atyánkfia elnöklettel alatt szavazás eszközöltetett, s utóbbi szavazattöbbséget nyert.

Majthényi Ferencz, Pap Elek, Lupu Todor és Pap Zsigmond atyánkfiai lőnek e szerint megerősítés végett külön a fels. kir. főkörmányszékhez föltérjesztendő urbéri törvényszéki bírókul megválasztva; kimodatott az is, hogy miután a föltérjesztés a törvényes szabadválasztás elveivel homlok egyenest ellenkezik, csak a kivételes körülményeknek enged a gyűlés a rendelet teljesítésével.

89. Az ezen kinevezések által megüritült 1-ső aljegyzői, ugy szintén derékszéki bírói állomásokra közakarattal megválasztattak: Szilasi Sándor ideiglenes 1-ső aljegyzővé, gróf Kornis Albert és Rácz Zsigmond atyánkfiai derékszéki bírákta, első azonban állomását magán körülményei miatt nem fogadta el.

90. Ugyanezen alkalommal szintén tisztelheteli aljegyzőnek megválasztott gróf Bethlen Zsigmond.

91. Indítványba hozatik, hogy miután a jegyzőikar képtelen a közigazgatási, törvénykezési, s mind szintén urbéri ügyek túlterhelő sokasodása miatt hivatásának kellő betöltésére, intézkedés tétessék egy negyedik jegyző felvétele által ezen nehézség lehető könnyítésére:

Határozatkép kimondották mikép egy a jegyzőikar, valamint a jelenleg csak 3 egyénből álló irnokok osztályának kellő számmal fölemlése, s a jelen átalakulás nehézségének arányosan megfelelő tagokkal u. m. egy jegyző, egy igató s két irnokkal szaporítása érdekében a felséges királyi főkörmányszékhez fölrás intézkedés.

94. Olvastatik a főkörmányszéknek 7558. számú leirata, mely szerint a főispáni utasítás 8-dik pontja szerint szótöbbséget nyert azon minőségbeli egyének, kik az 1849. évi 2-dik törvényezikk értelmében ő felsége megerősítése alá tartoznak, a királyi főkörmányszék útján ő felségének föltérjesztendők.

A mint az abszolút kormányzás megszüntetésével alkotmányos ujra szervezkedésünk alapjául az 1848-ki törvényeket, mint utolsó szentesített törvényt vallottuk, s minden iránybani teendőinkben ahoz ragaszkodtunk ugy e tekintetben is attól el nem távozva hivatkozunk a 17-dik törvényezikkre, mely tisztán meghatározza a tisztviselők megválasztása módját, különben a tisztikar mint ideiglenes az 1848 előtti állás szerint sem lenne föltérjesztendő.

95. Olvastatik a felséges királyi főkörmányszéknek 6640 szám alatt a belyegadó tárgybán intézett átirata, melyben figyelmeztetik megyénk hatósága a belyeg nem alkalmazása miatt történhető károokra, s kiváltkép azon felelőségre, mely a belyeg-illeték alá eső, és avval el nem látott okmányokért végkövetkezményeiben az illető tisztviselőket fogja terhelni.

Régen belátva a bizottmány miszerint minden ujabb felsőbb intézkedések odairányoztattak, miszerint mi magunk kényszerülünk öngyilkos kezekkel tépni szét azon egyetlen életadó biztosítékot, melyet a törvény nyújt, — s óvatos kikerülésével annak, hogy a fennálló hatalommal kellessék kimondani a mit tulajdonkép elvill vall — alkotmányos megyei autonomiánk megsemmisítését magunk tehetetlenségében kénytelenitessünk a tért, melyet jogaink teljes visszaszerezhetése reményében foglaltunk vala el, elhagyni, s az abszolutismus gyáva eszközevé aljusalni. — Öntudatos szilárdasággal mondja ki a bizottmány, miként: történjék bármi, egyszer kimondott határozata mellől el nem áll, — azonban a fels. kir. főkörmányszékhez fölrátot határozat, melyben ezen az alkotmányos élet folyamát határozottan átmetesz rendelet visszavételét kéri, s ha ezen rendelet vissza nem vétetnék, tisztviselőit a kényszerűségnek meghajolásért nem hibáztathatja.

97. Továbbá olvastatnak a felséges királyi főkörmányszéknek 6518 szám alatt az adóhátralék 6501 szám az adó felhajtására, ugy szintén 7664 szám alatt a fogyasztási adó érdekébeni kiegyezkedésre utaló rendeletei;

melyekre egyszer mindenkorra kimondja a bizottmány, miszerint korábbi határozataihoz hiv marad.

104. Főispán báró ő mlga a törvénykezés érdemében kimondott korábbi határozatok értelmébeni alapelveknek a hazánk e részének viszonyaihoz szűkséggel alkalmazásában tanácskozássra híván val a bizottmányt határozatkép kimondja, mikép a Kolozsmegyei bizottmánynak a törvénykezésre vonatkozó határozatát egészen elfogadja.

105. A jövő derékszékek egybetűlése miatt a magánosok jogséremlé nélkül tovább halasztani a törvénykezést nem lehet, a jövő november 11-jét tűzi ki, a mikoroni megjelenésre kötelezett bírák kijelölését főispán báró ő mlga magának tartja fenn.

Jegyzette: Török József id. aljegyző.

Nagy-Enyed, oct. 23-kán, 1861. — Alsó-Fejérmegye állandó bizottmányának folyó hó 17-kén és 18-kán tartott gyűléséről. (Folytatása és vége.)

2-dik napi ülés.

Az előbbi ülésről vezetett jegyzőkönyvnek felolvasása és megállítása után, a folyó évi sept. 16-dikán tartott közgyűlés alkalmávali határozat folytán, olvastatott több románok az illető járási szolgabírák útján főispán ő mlga-hoz beérkezett s általa a közgyűlés elébe terjesztett s ennek határozatánál fogva érdemleges tárgyalás végett a bizottmányhoz utasított protestatioja, melynek megtörténtével főispán ő mlga előterjeszti, miszerint ugyancsak a megyei

románok közül sokaknak aláírásával egy román követség által 6 cs. kir. felsége legmagasb személyéhez egy kérvény nyújtott be, mely a kir. főkegyelmség által 6 milgához azon intézkedés mellett küldött le, hogy arra mind saját észrevételeit megtegye, mind pedig ha szükségesnek tartandja a megyei bizottságnal felvilágosító észrevételek érdekében közölje. 6 milga miután az ezen kérvénybe foglalt egyáltalában alaptalan és valótlan állításokra fektetett sérelmi előadások által, a mellett hogy nagyrésztben 6 milga személyét illetik, a megyei bizottság eljárásai is mélyen megáztatnak és gyanúsítanak, mindenesetre szükségesnek látta ezen iratot oly nyilatkoztatással a bizottságnak előterjeszteni, mikép a személyt illető sérelmeket már csak azért sem veheti zokon, mivel legtöbb hibájul a nem román nemzetiségre rovatik föl, minek okáért személye helyett a román nemzetiséghez tartozó Angyal János, Moldován Demeter és Vaszi Pál akármelyike személyének főispánra tétele kérelmeztek.

A bizottság méltányolva főispán 6 milgának ezen előterjesztését, mindkét főnebbi irat kapcsolatosan tárgyalatott s azoknak minden egyes tételének czáfolatára a szükséges királyi főkegyelmséghez intézendő azon előterjesztés határozatott, melyet főjegyző Gyarmathi Soma kétségtelen mérvű, minden irányban a valót földerítő és ékes szövegben előre elkészítve, a gyűlés színe felolvastott. *)

Egyszersmint főispán 6 milga, mint személyesen érdekelt fél, ezen előterjesztés aláírásától, saját kívánatára, feloldoztatván, annak aláírásával a főbírák egyike bizott meg.

Főispán 6 milga előadja, miszerint a gyűlésnek további tárgya a tisztviselők, annyival is inkább, mert a tisztviselők 6 milgánál a kijelölt választásnak szabad tét nyitandó, lemondásukat önként bejelentették. Mire a gyűlés ujabban is teljes melegegledését nyilatkoztatván a jeleni tisztviselők eljárásaival, ők az ürességbe jött helyek betöltése mellett továbbra is meghagyatni indítványoztatnak.

A jeleni tisztviselők közfelkiáltással továbbra is meghagyatni határozatván, miután a bizottság nyilvánított közbizalomnak folytán, állásukat azon nehéz feladat mellett is, melylyel a tisztviselők jelen viszonyaik közt küzdeni kell, bármí áldozattal is megtartani hazafi kötelemük teljesítését tekintik, s jelen szolgabíró Csató János is, ki beteges állapotára hivatkozva, föloldoztatását kérte, a bizottság ismételt fölkeresére tisztelt megtartani ígerte. Az ürességben lévő szent-benedeki járási szolgabíróra Molnár Sámuel (román) volt szolgabírói segéd, a más ürességben lévő állomások betöltésére Muresán Simion (román) felkiáltás útján főispán 6 milgának figyelmébe ajánlata.

B. Kemény Gábor indítványára, miszerint a hongyülésnek az oly nehéz harezot küzdött pesti országgyűlés tén, a nemzetnek nem kevesebb díszére, mint önmagának alkotmányunk és alkotmányos szabadságunk ellenségeinek makacs táborával szemben, annyi dícsőséggel vívott politikai vezére Deák Ferenczhez, ki midőn a tényleges hatalommal szemben, a nemzet annyira egyesült bizalma által támogatott országgyűlés csatavesztésében is, a parlamentaris küzdteréről leszorított nemzetnek bomlokára Európa népei által irigylet babérjait tűzte fel, a megtartott nemzeti dícsőségek, egyszersmint biztosan kimutatta az út, melyen a pályafutónál a leküzdő akadályok megett a nemzet dícsősége s alkotmányos szabadságunk örökléte emelkedik, e megye elismerő méltánylását és bizalmát kifejező üdvözlő-level intéztessek.

A terem magasra lelkesült éljenzés között, osztatlan ohajjal elfogadott indítvány folytán, indítványozó által szerkesztett következő üdvözlő-level határozatott nagy hazánkfia Deák Ferencznek megküldetni:

Mélyen tisztelt hazánkfia!

A csendes rendes viszonyok közt az igaz út eltalálni nem nehéz. Azon esetben a helyes út eltalálni a középzettség is képes. Midőn azonban a rendkívüli események vihara kiforgatja a dolgokat rendes kerékvágásokból és nincsenek meg az új szabályok, melyek szerint a mindennapi élet embere eligazodhatik, vagy ha meg is vannak azok papirosan, nem váltak az emberek csontjává és vérvé, és mint ismeretlen nyelv, félíg értett beszéd, csak halmozak a zűrzavart, csak bonyolítják a viszonyokat, olyankor rendkívüli nehéz az eligazodás. Midőn az állam irányt vesztett hajója a fatóngó örvények közt neki rohanni látszik a szétfutó szírtnek; midőn száz meg száz ezrek, a nagy tömeg egyensúlyt vesztett kedélye, észjárása, ama legveszélyesebb és leglikettebb tenger, rakoncátlan csapongásaiban megtagadni látszik a józan ész törvényeit, kineveti a logikát: akkor lenni az egybetartó kapocs, mely a szétbúllásnak induló elemeket összetartja, kapocs a múlt és a jövő között; akkor lenni a világító-torony, mely biztos révbe segíthet, szirt lenni, mely mozdulatlanul áll a háborgó hullámok közepette, egyes kiváló lényeknek adatott.

Nem fogjuk azonban mi ezen tételeket részletezni és nem szükséges alkalmaznunk. Nem fogunk törnyosuló bókóket izetlen halmazába, nem nagy szavak dagályos hullámába merülni. Pedig több mondani valónk lenne, mint másoknak, mert habár a rokonszeny, a hála érzetben ön iránt, tisztelt hazafiatársunk, senki által magunkat felülmúlhatni nem engedjük tisztelgő testvéreink közül, nehéz viszonyaink miatt, ily nagyon elkéltünk. Több mondani valónk lenne, mert most önnök tisztelt hazánkfia, legközelebbi működését is elsorolhatnók. Elmondhatnók, mily nagy rokonszenyvel kísértük azon szerepet, melyet kegyed hazánk újabb válságai folyamában az igazságszolgáltatás, közigazgatás és törvényhozás mezején követett. Elmondhatnók, mily nagy köszönettel tartozunk azért, hogy a merő fejtelenségnek induló törvénykezőben képes volt bizonyos pontokat kimutatni, melyek alkalmasok voltak megállapodást eszközölni. Elmondhatnók, mily halásan vetjük, midőn mindnyájunknak, édes hazánknek Magyarországnak és abban azon részeknek, melynek neve Erdély elévülhetlen jogait tántoríthatlan szilárdsággal védte. Elmondhatnók, mennyire hasznosnak és mennyire magasztosnak tartjuk azon hivatást, melyet ön t. hazánkfia be-

töltött, és mely nem kisebb vala, mint azt, mit nemzetünk egy szívvel lélekkel érzett, legigazabban, legteljesebben és nemzetünknek legméltóbban elmondani, és az irányunkban netalán hideg vagy ellenszenves külföldön jogunk igazával szembe bódítást tenni. Mindezeket azonban mellőzzük és csak annyit mondunk, hogy midőn idegen tanácsosok magyar ellenes irányu ügyünket a jogi megvitátás terére vitte, a halat vízbe fusztotta ön t. hazánkfia „országunk deákja” Deák, oly tételekben védte meg a támadás ellen jogunkat, mely örökre emléktünkben vése marad. És jelen százszor ismételjük, magunkra alkalmazva a következő tételeket:

Lehet, hogy nehéz idők következnek ismét hazánkra; de a megszegett polgári kötelesség árán azokat megváltanunk nem szabad. Az ország alkotmányos szabadsága nem oly sajátunk, melyről szabadon rendelkezhetünk. Mint hitbizományt hagyták azt reánk őseink, annak hit megöröszését követeli az utókor és önkéllismeretünk. Ha tűrni kell, tűrni fogunk mindnyájan, hogy megmentsük alkotmányos szabadságunkat. Tűrni fogunk csüggedés nélkül, mint őseink tetteit és szenvedteket, hogy megvédhessék az ország jogait; mert a mit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de a mitől, félve a szenvedésektől, önkényt lemondunk, annak visszaszerzése mindig nehéz, mindig kétséges. Tűrni fogunk, reményelve a szebb jövődöt s bizva ügyünk igazságában. És benső meggyőződésünk, hogy egyetlenegy fegyverünk a törvény és ügyünk igazsága. Erre támaszkodva kell a hatalom fegyvererejével szembeállni. Hogy azon ténen biztosan lépünk, nem szabad nem lehet nekünk a törvény terét, soha semmi szín alatt és semmi esetben elhagyni, mert csak ez azon biztos tér, hol fegyveres erő nélkül, fegyveres erő ellenében is megállhatunk. Igen, a törvény hatalmával küzdeni és Isten leend a dícsőség, győzni is fogunk. És könnyörögve fordulunk az egek urához, vajha ön tisztelt hazánkfia, politikai harezosít édes hazánk boldogságára, Szt. István koronájának, a magyar szent koronának dícsőségére, mentől hamarabb vezetné a győzelemre.

Fogadjá hazafi tisztelőtlünk kifejezését, melylyel maradtunk önnök t. hazánkfia.

Alsó-Fejérmegyei állandó bizottságának N. Enyedén 1861 october 18-dikán tartott üléséből

honfi társi.

Viszont b. Kemény Gábor azon indítványára, hogy hazánk s jelen Erdély ügyért, éppen úgy Erdély határain túl, mint itt benn, oly tiszta hazaférzettel és oly csüggedetlen eréllyel s mindannyiszor megrendíthetlen bátorsággal felszólt, a nemzet becsülete és tiszteletére méltó főpap Haynald Lajos rom. kath. püspök 6 excellenciájának hazafi méltánylatát e megye, egy üdvözlő követség által fejezze ki, általános lelkesültség közepette b. Kemény István vezetése alatt, a megye méltányló üdvözlétével e excellenciájának nemzetünk javáért nemes küzdelméiért e megye hazafias közönetének megvitelére fíz tagu költődtség nevezetett ki, fenhagyatván a bizottság tagjai közül bárkinek is ezen kültődtséghez csatlakozhatni.

A tegnap kinevezett bizottság az ezen gyűlés elhatározása alá tartozó kérvények feletti véleményét megtevén, azok tárgyalás alá vétettek, melyek tartalmának elősorolásával, kisebb érdekeltiségtől fogva, a t. olvasók figyelmét nem fárasztjuk.

Szolgabíró Árkosi Lajos következő indítványval lépett fel:

Tisztelt Bizottsági Gyűlés!

Midőn a közgyűlés megtartását, első gyűlésünkön partolám, partoltam, mert abban nem csak a constitutionalis életnek, hanem a testvéries egyetértésnek is egy szép napjárt reméltem.

Reméltem, hogy a nép 12 évi szolgaság után örömmel fogja törvényeink által adott jogát gyakorolni, hogy azon constitutiót, melyet nem csak magunknak, hanem édes hazánkban s minden benne élő nemzetek közös kincsének vallunk, el fogja fogadni; magáévé teendi és rendünkbe fog sorakozni annak megvédésére, s teljesedni fog, hogy a nép is az alkotmányon belül és nem azon kívül foglaljon állást. De fájdalom! ezen szép reményeim nem teljesültek, mintha csak a szolgaság s nem a szabadság tudná egyesíteni, mintha nálunk a szabadság fája nem áldást, hanem csak vész, csak pusztulást gyümölcsözne; alig felledezt a szabadság hajnal-pírja, és annak pírósága már is mintha vér veresére emlékeztetne, alig nyitottk hazánkba a megyei szerkezetet vissza, alig tétettek a bécsi kormány által alkotmányos engedmények, — egyszersmind gondoskodva lön, hogy közinkbe a visszavonás, — az egyenlenség magva elhintessék, a mely mint látszik, nagyon buján termi meg gyümölcsét. Igen, mert némely urak inkább hisznek a Bécsből jövő ígéretekben, mint alkotmányos törvényeinkben, többre becsülik a pusztá ígérteket a valonál, pedig az az ígérte a népekre nézve csupán tantulusi kínok forrása, melyből szomjukat kielégíteni soha nem fogják. Uram! fájdalom, nyílt titok, hogy megyénkben a legnagyobb meghasonlás létezik, hogy a nép megyei intézkedéssel iránt bizalmatlankodik. Én legmagasabb feladatunknak ismerem, ha talán siker nem koronázza is eljárásunkat, a nép bizalmának megyei intézkedéssé és az által hazánk alkotmánya iránti megnyerését, mert hiszen alkotmány és szabadság a néptől és nem ellene van. Ennélfogva indítványozom, hogy a megyei bizottság intézzen megyénk lakossághoz, népéhez egy a nép nyelvén szerkesztett nyilatkozatot, fejtven abban hazánk alkotmányos állását és viszonyát az örökös tartományokhoz, valamint adó- és ujonezfelajánlási törvényes jogát, melynek visszanyerésért küzdünk, fel azt, hogy mióta ezt elvesztük, a német miniszter urak, hogy gazdálkodtak vérünkkel és pénzünkkel, — felfejtendőnek tartanám, hogy az alkotmányos élet egyik legerősebb véd-bástyája a megyei szerkezet, mely szerint ön magunkat kormányozhatjuk, — fel azt, hogy a megyei választásokba többen, ha be rem folyhattak, csak azért történt, mert a törvénytől eltérni nem lehetett, de remélni igen, hogy a választási törvény alapja a törvényhozás után szélesbített fog, és fel azt, hogy mi, kik megyénk

bizottságát képezzük, addig is míg a törvény másként fogna rendelkezni a megyei képviselőt iránt, oly alap-elveken kívánjuk a megye kormányzatát folytatni, mely hazánk alkotmányos törvényeinek, mely a nép anyagi és szellemi igényeinek, az igazságnak és méltányosságnak megfelel, fel azt, miszerint mi az egyen-jogosság alapján minden nemzetiségi és vallási jogokat tiszteletben és egyszersmind a testvéries viszonyt fenn kívánjuk tartani.

Erre azon határozat kelt, mely szerint egy az indítványozó által szerkesztendő ily tárgyu és irányu kiáltvány megvizsgálására és megállítására, bizottsági tagokul Zeyk Károly, Pál Imre, Gyarmathi Soma, Sándor Elek és Kasza Dániel neveztetek ki, s az ekként megállítandó kiáltványnak a nép nyelvén szétküldetésével a tisztség bízott meg.

Főispán 6 milga által a törvényszéki szám feletti ünlők sorába felvétetni ajánlott román Boér József általános helyesléssel felvételt.

Az állandó bizottságba bevétetni javasoltattak:

Pataki Sándor, bervei g. n. egyesült lelkes. Takács József, vingárdi ev. ref. lelkes. Papp János, gyulafejevári hajósmester. Nagy Pál, fugadi birtokos. Bota Papp János, sárdi birtokos. Elekes László, abrudi ügyvéd. Ágoston Mózes, balásfalvi ev. ref. lelkes. Ninger Ignác, borbándi rom. kath. plebanus. Mohai Kálmán, gezei birtokos. Münsterman Frigyes, m.-ujvári sóbánya-nagy. Losteiner Károly, N.-Enyed városi tanácsos. Tóth Dániel, m.-sz.-imrei birtokos. Boér József, Offenbányai birtokos. Finna János, m.-koppándi birtokos. Lázár Jakab, zalathnai uradalmi elődz. Balázs Antal k.-fejevári gymn. tanár és Barducz Ádám N.-Enyed városi szolgabíró általános felkiáltással, mint a megyének hasznos szolgálatot tehető egyének mindannyian felvétettek.

Vége főispán 6 milga azon előterjesztése, hogy a székezek jelen gyűlés utáni megkezdése kihirdetett ugyan, de a szűret lejártáig a törvényszék összehívását elhalasztatónak vélné: általános helyesléssel elhatározatott; mire a gyűlés feloszlatatván, a következő nap délelőtti 10 órájára egyedül a mai ülés jegyzőkönyvének felolvasása és megállítása tűzetett ki.

Már most legyen szabad megjegyeztünk, mikép az első ülés napján magukat szóvivőkül felléptetett románok nyíltan tanusított politikai hitvallása, Mirabeau azon nézetében özpontosítotk: „hogy a szabadság csak holttest-párnakon nyugoszik.” Ha ez csakugyan meggyőződés meggyűjtött tanokok, valóban gyászos és szármalans. Mert tegyük fel, hogy küzdésen és véren keresztült olykor olykor — bizony nem mindig — valami kevés jót nyerhetünk is egymástól: de mi ez, azon temérdek rozszoz képest, a mit a küzdés alatt kölcsönösön szenvedünk, s a mi a küzdés után is eszalhatlanul mindig sármalans nyomokat hágy közöttünk? jól mondá Diphilus: „a szerencse mintha poharat töltögetne számunkra, midőn valami jót önt belé, három annyi rosszat zubit reá.”

Boldog állam, hol mindent a mi jó, nemes és üdvös szabadon tehet akárki, de semmit a mi káros és roz s nélkül, hogy a törvény hatalmas keze utól ne érje őt. Mikor lesz a mi államunk ily boldog ??? r. l.

Hegyalja, oct. 21-dik 1861. — Mai napon Károly-fejérváron nem kevés megilletődéssel beszéltek a tanulók, ismét egy derék tanár megy el az itteni katolikus főgymnasiumból. Ez előtt három héttel Repcsik János ur Lajos tanárnak meghívott, most ugyan oda Suttagh Ferencz hivatik tanárnak 700. o. ért. forint évi fizetéssel. Mindketten oly avatott szaktanárok, kiket nem elbocsátani; de messze földről, sőt az Obereisráról is Erdélybe hívni méltó lett volna. Szerénységüket sérténem meg, ha őket nyilvánosan dícsérném, az igazságot pedig, ha annyit felölök nem mondanék, hogy ő bennök az ész jósága a szív jóságával és szorgalmas tanítással párosulva volt, és lenni fog mindenkor. De vajjon miért vágytak azon tanárok Erdélyből elmenni? Erre talán már rég megfelelt „Predikátor Könyvének” VI. 7—9. hál falkusi magányomban egykor ezeket olvastam: „Az embernek minden munkája arra való, hogy szájának eledale legyen, de szívének kívánsága nem telik be soha. Mivel van több a bölcsnek a tudatlannal? hát a szegény nem odamenjen e, a hol élelemre való nyer? — Jobb azt, a mit kívánsz, látni és bérni, mint kívánni, és nem tudni, vajjon megnyerheted-e?” — Azok az emines tanárok nem levén más egyéb bajokkal, mint folytonos tanulással és tanítással elfoglalva, — azt is olvashatták, mi az említett szent könyv IX. 11. írva van, hogy: „itt e földön a futásban nem levén más gyorsak nyerne, a hadban nem az erősek győznek; hogy bölcsnek kenyér nélkül, tudósok vagyón nélkül, művészek kedvesség nélkül találhatnak, és mindezeknek is körülményeik az időtől és történettől függenek.” — A régi rómaiak a kised gyermekekre felvigyázást, úgy szintén a könyvek írását is a rabslókakra bízák, s innen vehette eredetét ama közmondás: „Dii quem oderunt, paedagogum fecerunt.” Lehet-e csekélyebb fizetést hallani, mint a népiskola tanító fizetése? A gymnasiális tanárok fizetése valamivel több, de a jelen drágaság miatt, nem elégséges, és megfordult arányban (proportio inversa) áll a tanítói hivatal fontos teendőivel, és annak áldásaival; hisz a bölcsnek sokasága a világ épsége. „Bölcsesség Könyv” VI. 26. Mikor fogja kellően méltányolni a világ Ciceronak ama jeles mondatát: „Nulli majus emolumentum reipublicae adferre possunt, quam qui juventutem erudiant?”

Sólyomkövi.

Deák Ferencz levele a „Pesti Napló” szerkesztőjéhez.

Pusztaszent-Lászlón, oct. 19-én 1861.

Kedves barátom!

Örömmel olvastam azon sorokat, miket b. Eötvös fel-szólalása folytán az „Anyák heti lapjáról” a „Pesti Napló”-ban irtatok.

Nézetem szerint is házagot tölt be ezen lap irodalmunkban, s mind irányára, mind tartalmára nézve valóban közhasznú, s meleg részvétre érdemes.

Egy év óta irodalmunkban is előtérbe lépett a poli-

*) Érintett előterjesztést több írvai tartalmának miatta csak pár nap k múlva közölhetjük. r. l.

tika. És ezt nem csodálom. De felette sajnálnám, ha más fontos és közérdekű vállalatokat a térről leszorítanák.

Sok szemlélő szükség van a nemzetnek, mit a kizárólag politikai tartalmú irodalom nem képes kielégíteni. Sőt a politikai képzettség is csak úgy alapos, ha tudományos műveltségben gyökerezik. Mind az, mi a tudományos műveltséget előmozdítja, annyira fontos a nemzetre nézve, hogy az ezek iránti részvétlenség csak fonák egyoldalúságnak lehet eredménye, s kétségtelenül vétek a haza ellen.

A legsúlyosabb körülmények között sem kétkedtem honunk szebb jövődjén. De hogy reményeink egykor valószínűsüljenek, nem elég akarni. Tanulnunk kell, s művelnünk a tudományok minden szakát, művelnünk a népek minden osztályát, mert korunkban csak azon nemzetnek van biztos politikai jövődjé, mely komolyan törekszik az általános műveltség színvonalára emelkedni s azon előre haladni.

Nagy hiány, ha oly folyóiratok, minő a „Budapesti szemle”, a „Figyelő”, a honfiaknál, s az „Anyák hetilapja” a honleányoknál, elegendő részvétre nem találnak. Azt kellene hinnünk, hogy nálunk csak a politika zaját és külföldi nyét szeretik, de a fáradsággal járó komoly tanulmányok nem éppen kedvesek.

Szent érzélem a honszeretet, s magasztos azon lelkesedés, melylyel a honfi kész vérét ontani a hazáért. De nemcsak vérről, s nem mindenkor vérről szolgálhatunk a hazának.

A ki hazáját nemcsak a lelkesedésnek fellobbanó hevében, hanem mindig igazán szereti, törekedni fog minden uton, minden alkalommal, használni a hazának. Nem íjédsz vissza a nehézségektől, nem attól, hogy csak parányi azon áldozat, melyet ő hozni képes; nem attól, hogy törekvéseinek sikere nem rögtön, sőt talán ki sem számítható. Tesz a mit tehet, s hogy utóbb még többet tehessen, igyekszik saját képességét is, másokét is magasabbra emelni. Ezt pedig leginkább tanulás és tanítás által lehet elérni. Minden percet tehát, melyet tanulásra, minden fillért, mit a tudományoknak, s azok közlönyeinek pártolására fordítunk, egyszersmind a haza oltárára térdeltet.

Nem árt barátom, sőt valóban szükséges, hogy a saját utján felszólaljatok időnként e tárgyban, s figyelmeztessétek a közönséget, miszerint a politika mellett más is megfér, más is szükséges. — Ismételt felszólalásoknak lesz végre sikere, mert annyi belátás, annyi jóakarát van a magyarban, hogy a jószándékú igaz szó előtt sem esztét, sem keblét el nem zárja.

Isten veled

igaz barátod,
Deák Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Mint értesültünk a királyi főkörmányszék rendeletét kapott, hogy levéltárából minden az 1848-diki eseményekre vonatkozó irományokat küldjön fel Bécsbe!!!

* Első közlés az erdélyi reformata anyaszentegyház adakozásáról a pitești ésmás elszórt testvér ekkleziák számára. A dézsi ekkleziára küldött 20 ft 20 kr. o. é. A kézdívársárhelyi 57 ft 80 kr. A görgeyi egyházmegye 89 ft 60 kr. A kézdi egyházmegye 21 ft 20 kr. Az erdélyi ekkleziák egyházmegye 21 ft. A kolozsvári egyházból a tizedekből első pap t. Nagy Péter ur 86 ft 15 kr. o. é. T. Szász Domokos ur az uri rendtől 126 ft. Összesen 421 ft 95 kr. o. é. Ezzel az összeggel váltódott 64 darab es. arany, darabja 6 ft 58 kr. ehhez kereskedő Korbuly Gergely ur még egy aranyat ajándékozván, 65 darab es. arany elküldött nap Bukuresten át, t. Czelder Márton ur Pitestre. Fogadják a kegyes adakozók sz. vallásunk, nemzetiségünk nevében, a szíves közönséget adakozásukért! Nem lehet meg nem említeni a kegyes adakozók között gr. Csáki György urat, ki azt a szép ajánlatot tette t. Szász Domokos urnak, hogy egy ezer forintot ad ennek az oláhországi missionnak, melyet tíz éven keresztül fog lefizetni. Ebből a kegyes ígéretből befizetendő 100 ft lesz alapja a második küldésnek, valamint az az egy es. arany, melyet ügyvéd t. Simon Elek ur a szent célra nála letett. Az én szíves köszönetem mellett, Istennek áldása szálljon ezekre és minden szent célt elősegíteni kívánó jöltevekre. — Kolozsvárt, oct. 29., 1861.

Bodola Sámuel, ev. ref. püspök.

* A „M. Sajtó” szerint a Magyarországon magyar nyelven megjelenő lapok száma az idén 27-tel szaporodott; úgy, hogy jelenleg Magyarországon 60 lap jelenik meg magyar nyelven. Ide számítva a más nyelveken megjelenő újságokat is, az összes szám körülbelül százra tehető. Ajánljuk Papu Iliann ur figyelmébe, mint újabb adatot arra, hogy a magyar csakugyan „barbar”, miveletlen nép, melynek irodalma sincs.

* Figyelemreméltó a „P. Lloyd”-nak azon tudósítása, melyszerint a napokban Metternich hercegnek egy memoranduma fog nyilvánosságra hozatni, melyet a néhai hatalmas diplomata 1845-ben néhai erdélyi korlátnak báró Józsefhez barátságos modorban intézve Magyarországról írt. Ezen iratban a herceg azon meggyőződését nyilvánítja, hogy Magyarországi önkényrendszerrel nem kormányozható, mert egy nemzetből, mely egy elszáradt tovább alkotmányosan kormányoztatott, a szabadság alapelvei többé nem ragadhatók el.

* Gróf Majláth tárnokmester 27-dikén déli 12 óra körül felségénél külön kihallgatáson volt.

* Gróf Erdődy, gróf Jankovich és gróf Pejacevic főispánok legkegyelmesebben feloldoztatták a főispáni méltóság terheitől.

* A „Hölgyfutár”-nak írják Veszprémből, hogy egy leány a földmívelő osztályból megőrült. Rögösebbje az, hogy a nők is tette hivatva a haza válságos napjaiban, s ő Garibaldi-husárnak akart elmenni. Lóraült s egész erejéből kiáltotta: Doboljanak a huszár elé, a ki Garibaldihoz indul! Csak nagy bajjal vehették le a szerencsétlent a lóról, s kocsira ültették, hogy Veszprémben vigyék az orvoshoz. De addig nem engedte a kocsit megindulni, míg a dob meg nem verték, s ekkor a kocsiban felállva és ken-

dőt lobogtatva, vitel közben is folyvást kiabálta: „Éljen a magyar! Éljen Garibaldi! Előre Garibaldi huszárai!”

* A „V. Újság” szerint a dohánymonopolium jövedelme az utóbbi hat hó alatt három millió frral csökkent a dohány szabad árusítása következtében.

* Xantus János, eddig túl az Óceanon tartzkodott tudós emigrans hazánkba amnestiát és engedélyt kapott a hazájába való visszatérhetésre.

* Bécsnek utcái újból keresztesítettnek, s az elnevezéseknél remélhetőleg emlékeztetés nevék is fel fognak használtatni.

* Békésmegye közönsége a legközelebbi gyűlésén az országgyűlés határozatait s különösen óvásait egyhangulag helyeselve s magáévá téve, hazafias eljárásáért köszönetet szavazott.

* Varasdmegye közlebről tartandó gyűlésében tiltakozni készült a horvát országgyűlés azon határozata ellen, mely Erdődy és Jankovich grófok elmozdítását kívánja. A nevezett két főispán egyébiránt a napokban visszatért megyei székhelyére.

* Pest városának oct. 22-dikén tartott teljes tanácsülésében előterjesztetvén, hogy a 17-kén Kapy ur szállása előtt történt csoportosulás alkalmával a katonaság hat lövést tett, három munkást s két városi biztost elfogott (mely utóbbi kettő azonban rögtön szabadon bocsátott), elhatározták, hogy hasonló katonai beavatkozások ellen feliratot intéznek a helytartótanáchoz.

* Nagy-Szombat városa hatóságának oct. 16-án tartott közgyűlésében a Bécsből került röpiratok közül egy (tót nyelven) felolvastatván, a közgyűlés elhatározta, hogy a lakossághoz szózatot bocsát ki, melynek tartalma rövid ez: „Rosz akaratu emberek bizonyos röpiratokat terjesztenek, melyek alkotmányunkat, törvényeinket, az ország lakosainak bizalmát akarják megingatni, s a feloszlott országgyűlést, de különösen a magyar nemzetiséget ellen ingerelnek. Felszólítatik minden becsületes polgár, hogy ha efféle röpirat talál kezébe jutni, szolgáltassa a város kapitányának s netán kipunható szerzőjét vagy terjesztőjét ugyanott jelentse fel.”

* Negatív vagy pozitív ostromállapot? ez a kérdés, mond a „Neueste Nachrichten”, mely fölött a mi államminiszteri Hamlettünk gondolkodik, hogy a bereaunatia sarkából kifordult Magyarországot ismét helyreigazítsa. A negatív ostromállapot: polgári hatóság katonai segéllyel; a pozitív ostromállapot: katonai hatóság minden polgári segély nélkül. Amaz Bach, ez Haynau. Melyik lesz jobb, kérdik a centralista lapok, s érett megfontolás után az „O. D. Post” a pozitív, az „Oest. Ztg.” a negatív ostromállapotot ajánlja a kormánynak. Szegény kormány! legjobb barátid nézete szerint is a „kivételes állapot” az egyetlen „alkotmányos eszköz”, a melylyel a februári alkotmányt be lehessen állítani! S mégis magukat alkotmányosoknak, ellenfeleiket pedig alkotmányelleneseknek hirdetik!

Nemzeti színház. — October 28-án: „Alvajáró” Bellini ismert, zenészetű szépségeiben gazdag, s épp ezért örökös kedves operája adott, Huber Ida k. a. utolsó föllepésétől és Huber Károly karnester ur jutalomjátékától, Huber Ida k. a. tiszteletére a karzatról üdvözlő versemény szorított szét, melyben a magasztalt művésznő megérdemelt epithetonokkal ruháztatik fel; első felvonás után a függöny megett szónoklat mellett, s lelkes éljenzések közt ünnepélyes emléktárgyjait jelenet; Huber Ida azon öntudatot viheti magával, hogy Kolozsvárt a legkedvezőbb emléket hagyja maga után, s hogy mindenki ösztönös szerencsét kíván művészi szép jövőjéhez. Huber Károly ur iránti méltánylatát a közönség kihívás és taps által fejezte ki, mely a jeles zenészerzőt, az előadó művészt és a karnagyot egyaránt illette. A mi magát az előadást illeti, az megint egyike volt a lesikerültebbeknek, méltó párja a „Troubadour” közlebről előadásának. Huber Ida k. a. Amina szerepében szokott szabatos, szép és lelkes éneke által búcsúzott el, s Pauli (Elvinó) ez este kitünőleg énekel, s zajos tetszésnyilatkozatokra ragadták a közönséget.

October 29-dikén: „Narciss vagy Pompadour bukása”, dráma Brachvogelől, oly mű, mely méltó lett volna, hogy nagyobb hallgatóság élvezze annak tanulságait. Az előadás, leszámítva némely szerep-nemtudásokat, sikerültnek monható, s Paulay (Narciss) és Paulayné (Pompadour marquisné) jelesül felelték meg művészi feladatuknak, s a közönség részéről jól megérdemelt kitüntetésben részesültek.

POLITIKAI HIREK.

— Olaszország attól, hogy legnehezebb földadatának keresztülvitelére egymaga képes legyen, még távol van. Kifutik ez egy újabb kimutatásából az olasz hadseregnek. Fanti tők 327,000-re tervezte az olasz sereg gyarapítását; ánde a tényállás még mindekkorig csak az, hogy ama tervezett létszámból még mindig 100,000 ember hiányzik. Arra tehát, hogy olaszország egymaga vállalkozhassék azon földadatra, még mindig derék szervezési munka s meglehetősen hosszú idő kívánthatik; azt pedig, hogy Franciaország másodszor is beavatkozzék, tudjuk, határozottan ellenzi Anglia, nem is emlíve, hogy az könnyen európai conflagrációt is idézhetne elő.

— A „Pays” állítja, hogy Victor Emmanuel király, ki csak január hóban szándékozott Nápolyba menni, elhatározta, hogy már jövő hóban indul oda, miszerint Lamarmora beiktatásán jelen lehessen. Majdnem az összes miniszterek elkísérik őt; csupán három marad Turinban. A király tovább szándékozik Nápolyban maradni, mint eleinte tervezte volt, mely körülményt szintén összkötetésbe hozzák a déli sereg újraszervezésével.

— Passaglia atya egy harmadik röpiratot is közrebo-csátott, melyben a világi okok miatt egyházi kiátkozás ellen kell ki. A jezsuita atya ekként teljes ellentétet jutott a római curiával, mely, mint tudjuk, már ki igyekezett fegyelmi hatalmát fölötté gyakorolni. A mai tudósítások állítják, miszerint I. J. Russel jegyzékét intézett Antonelli bi-

bornokhoz, melyben ezt felszólítja, hogy Passaglia atyán semmi erőszakot ne gyakoroljon, mert ő angol oltalom alatt áll. Mikor jutott a jezsuita pap a protestans Anglia oltalma alá, senki sem tudja.

— Az angolok folyvást nagy kitartással szerveznek önkényes csapatokat. Ez utóbbiak fölött szemlék tartatnak s zászlók osztanak ki. Múlt szombaton is a kristály-palotában egy ilyen ünnepély ment végbe; melynek fővonzerejét azon tény képezte, miszerint egy nő osztá ki a zászlókat. A londoni testület 25000 dbot szavazott meg oly célból, hogy a City-beli karabélyos dandár ily megistételben részesíttessék, s az újonmegválasztott lordmayer idős leánya Oliffe lady nyújtá át a zászlókat az önkényeseknek az ezen ünnepélyre összehírdott 10,000 személy jelenlétében. Minden szabályszerűen ment végbe; a lordmayer leánya igen jeles beszédet tartott, s erre 6 trombitát nyújtott át az önkényeseknek, melyekre ezen szavak voltak felvéve: „Oliffe lady által ajándékozott, a londoni City hölgyeinek nevében.”

— A „Times” Poroszországot az olasz királyság elismerésére serkenti, azonban még mindig attól tart, hogy Poroszország nehezen fogja magát elhatározni. Azon feltevésből indulván, hogy Compiegneben, a tervezett kereskedelmi szerződésen kívül, a két uralkodó főleg ezen elismerés végett értekezett, előre bocsátja, hogy Poroszország az olasz királyság elismerése által Ausztriával szakítana. „Az olasz királyság, területében — ugymond, — oly tartományokat bir, melyeket Ausztria még két év előtt birodalma kiegészítő részének tartott. Továbbá Parmát, Modenát, Toscanát, az Aemiliát és Nápolyt birja, mely tartományok habár névszerint függetlenek is, valósággal csak ausztriai befolyás alatt levő bábok voltak. Ha Poroszország Viktor Emanuel Olaszország királyának elismeri, akkor végkép szakít Ausztriával. E két ország érdekei korántsem azonosak. Ők a németországi felsőbbeségért versenyeznek és Ausztria, mely Velence által zavartatik, Magyarországot által pedig fenyegettetik, nincs oly helyzetben, hogy jogait fegyveres erővel érvényre hozhatná. Azonban az olasz királyság elismerése elhatározó lépés lenne, mely által Poroszországra egy határozott és könnyen kiismerhető politikához kötné magát. Ily lépéstől azonban Poroszország mindig irtozott, mely ha egyszer megtörtént, többé vissza nem vehető. Más részről azon előnyöket, melyek Olaszországról tönni elismerése által Poroszországra háromolnának, nem lehet eléggé magasztalni. Igen használható előzményt képezne az, mert Poroszországot arra törekszik, Németországban épp oly egyesítő szerepet játszani, mint Piemont Olaszországban. Kétséget nem szenved, hogy Poroszország az olasz királyság elismerése által nagyon lekötelezné a francziák császárat, és ha nem is tanácsoljuk Poroszországnak, ezen ravasz uralkodó háladatosságába bízni, még is legjobbnak tartjuk Poroszországra nézve, ha a császárral, a mennyiben becsülettel megfér, jó lábon áll. Mindenek fölött pedig Poroszország érdekében áll az európai béke fentartása. Csak igen vérmes politikus hiheti, hogy az európai béke jövő évben fenntarthatatik, ha az olasz kérdés ez évben még meg nem oldatik. Azon ellenvetés, hogy Viktor Emanuel területe még tökéletlen, csak kifogás, mert csak a jelen, nem pedig a jövő terület elismerése követeltetik. Csodálatos, mily hatalom van e tekintetben Poroszország kezébe letéve, és mily nagy befolyással lehet e percében tulajdon sorsának eldöntésére. — De ő politikájához hit marad. — Mindig az utolsó percben határozza el magát valamire, sőt ha késedelem általi romlás, vagy gyors eszelekvés általi győzelem közt kellene választani, bizonyosan a halogatást és vereséget választaná. Mi nem várjuk tehát az olasz királyság elismerését Poroszországtól, legalább nem előbb, míg minden érdemét és minden fontosságát elvesztette. Ha majd nem lehet több barátokat szerezni, vagy ügyes fogásokkal ellenséget lefegyverezni; ha a háború megkezdődött, vagy ha egyszer magát a háború minden veszélyeinek kitétte; majd akkor várhatjuk, hogy Poroszország az olasz királyságot elismeri, és háromszor boldognak tarthatja magát, ha az európai háború, melynek kitörése, jelen határozatlan és halogató politikája által annyit teendett, nem fogja sújtani azon szerencsétlenségekkel és veszteségekkel, melyeknek nagyobb mértékben van kitéve, mint bármely európai hatalom. A történelemnek vannak ily ellentétei, és talán még születik egy német Plutarch, ki megírhatja: mint veszté Poroszország és mint nyerte meg Piemont nagyhatalmi állását.

— A „Journ. de Frankf.” egy, a Dunafejedelemségek uniojára vonatkozó újabb török jegyzéket közöl, mely e f. hó elején küldöttet a garantizált hatalmasságok képviselőivel. Ezen jegyzék így hangzik:

„A magas porta egy f. évi máj. 1-éről kelt s a szultánnak az 1858. aug. 19-ki egyességet aláírt nagyhatalmasságoknál levő képviselőihez intézett körszövegben kötele-ségének tartá kifejtetni felséges szövetségesei előtt saját nézeteit azon emlékirat iránt, melyet Kuza fejedelem a moldva-oláhországi fejedelemségek új szerveztetbe behozandó reformok tárgyában terjesztett elő. Ezen sürgöny tartalma fölment bennünket attól, hogy újabb bizonyítványait szolgáltassuk ama roppant részvétnak, melylyel a tartományok nyugalma s jóléte irányában viseltetünk. Reméljük, hogy méltányoltatni fognak ama nagy véleményáldozatok, miket a portának kelle hoznia, midőn egy ily fontosságú lépést kezdeményezett, mely lépésre azt azon ösztinte ohatás indítá, miszerint kielégítve azon ohatásokat, miket a fejedelemségek hospodárja a moldva-oláhországi nép nevében fejezett ki, s miszerint ugyanekkor állandó, s a folytonos változások vágyak ellen biztosított állapotot állítson föl. Azonban viszont a es. kormány magát följogosítottan hívta arra, hogy az új engedmény fontosságával arányban álló biztosítékokat kívánjon. Azon biztosítékokat illetőleg, melyek nélkül se a porta jogai, se a fejedelemségek új intézményei nem lennének eléggé biztosítva, úgy véljük: 1. Hogy a léte-sülendő rendezkedésnek olyannak kell lennie, mely világosan constatozozza azon unio közgazgatási s törvényhozási természetét, mely Kuza fejedelem haláláig fog megadatni. 2. Hogy azon elvet kell fölállítani, miszerint ezen unio se most, se jövőben nem bírhat más horderővel s kiterjedés-

sej, azonkívül, mely a kérdéses rendezkedés által jelöltetik ki. 3. Hogy határozottan ki kell kötni, miszerint az aug. 19-ki egységgnek mindazon pontjai, melyek az új rendezkedés által nem módosítottak, s többek közt a néphad szervezésére s számára vonatkozó, sérthetetlen s szentek maradnak. 4. Hogy az aug. 19-ki jegyzőkönyvben kijelölt összes eszközök ki fogtak merítettetni, s miután a kényszerítő rendszabályokhoz folyamodás szükségére el fogott ismerettni, ezen rendszabályok a souverain hatalmasság által bajtassanak végre, s hogy a garantírozó hatalmasságok a főparancsnok mellett saját küldöttjeik által legyenek képviselve. Ime ezek ama föltételek, melyek a fölsőbb említett máj. 1-ről kelt sürgönyben tett föntartásokból folynak; miknek jogosságát s mérsékletességét a magas porta felsőes szövegségeinek lehetetlen el nem ismerniök, s miknek a cs. kormány kénytelen alájok rendelni a két fejedelemség ideiglenes uniojához csatlakozását.

A francia lapoknak egy Krakkóból folyó hó 22-ről kelt sürgönye szerint, Varsóban az ostrom-állapot dacára, folyvást számos lázító kiáltványok osztatnak szét. Az izgatottság még mindig növekedésben van. A hatóságok szigorú magyarázatra hagott, hogy két napon át, rangkülönbség nélkül nagyszámú külföldi utazók utasítottak vissza a határról. Ezen személyek közt van egy ausztriai diplomata is, ki Bécsbe tért vissza, panaszának előterjesztése végett.

Varsóban folyó hó 20-kán a „Dziennik Pow-szechny” kormány-közlöny, lapja élén következő hivatalos cikket hozott:

„A Sz. János, s a bernhardinus zárda templomai (az előbbi a székes templom, s a másik gyakori zavargásokról ismeretes) Riakbrzeski főpap (az érseki megyének a káptalan által választott, de a kormány által még meg nem erősített mostani igazgatója) intézkedése folytán bezárattak. Hírszerint ezen két templom bezáratásának oka oly viszályokban áll, melyek (a végrehajtó-hatalom részéről) a templomokon belül követkettek el, s miknek kimutatására a kormány a papságnak teljes szabadságot engedett. Azonban az egyházi hatóság ezenkívül még a többi templomokban is elrendel az isteni tisztelet felfüggesztését, mit a kormány semmi tény által sem talál igazoltnak, s ezért a felelősséget, minden ebből eredő következmények iránt azokra hárítandja, kik ezen rendeletet kiadták.”

Ujabbak. Bécsből a „Sürgöny” azon nevezetes távirati értesítést kapta, hogy a m. kir. udv. kancellár oct. 27-dikén nyújtá be ő felségének a m. k. helytartó-

tanács legalázatosabb fölterjesztését, melynek közlését jövő számunkban kezdjük meg. Ő felsége a helytartótanács indokait kegyelmesen méltányolni méltóztatott; de nem tartja a jelen pillanatot alkalmasnak arra, hogy Budára leutazzék. Továbbá, minthogy a legújabbban tartott megyei gyűlések „legtulzottabb” határozatokat hoztak, császári parancs (?) következtében 29-dikén kancelláriai körirat menesztetett, mely (a mint multkorai táviratunkban hoztuk) minden nyilvános gyűlékezést az egész országban tiltott. Majláth tárnok lemondási kérvényét megújítja; elfogadása kétségtelen.

A „P. Napló” biztos forrásból írja, hogy gr. Forgách egy magas állású egyénnek kijelentette, miszerint „neki meg vannak már illető egyénei, kiket a megyékben administratorokul fog alkalmazni azon főispánok helyett, a kik rendeleteit nem teljesítik; ő egyébiránt alkotmányosan fog kormányozni, mig nem februárban országgyűlés lesz, a melyre ő Flge személyesen lejöven, a kibékülést valószínűsíti.”

Egy másik bécsi telegramm oct. 28-ról így szól: A primásnak a kancelláriai körlevélre adott válasza (melyet m. számunkban egész terjedelmében közlünk), s különösen annak közzététele, itt megrémítő hatást tett. A hg. primás ő felsége által felhivatott Bécsbe; feljövételét holnapra várják.

A „P. Lloyd”-nak Bécsből oct. 28-ról távirják: A főispánok nagy részének felelete a sorozást illetőleg megérkezett. Mind visszautasítják a közreműködést.

A „Tems” és a „Journal d. Debats” szerint egy külön ügynökség van felállítva, mely Magyarországról szóló hazug hírekkel árasztja el Európát. Ilyen ügynökség áll fenn Marseilleben Nápolyt illetőleg.

Turin, oct. 25. Az „Opinione” vezércikkében nem helyesli Kossuth levelét. Olaszország a római és velencei ügy megoldását nem siettettheti, mert Ausztriával baráti uton nem lehet kiegyenlíteni, s Olaszország még nincs készen. Európa, ugymond, tudja, hogy a harc Velenczéért kikerülhetlen, de bizonyosan elítélne, ha most Magyarorszáért háborút kezdenénk.

— Poroszország kijelentette, hogy semmi esetre se veend részt az Ausztria és Olaszország közti háboruban.

— Egy ragusai sürgöny a törökök új vereségéről tudósít. A török hadsereg állapota egyáltalában aggasztó.

— Hir szerint Napoleon császár legközelebb Brüsszelbe és Hagába megy.

— Klapka tbc Párisban van, s oct. 24-kén Napoleon hg. ebédre hívta.

— Brüsszeli tudósítások szerint, mind a belga, mind az angol kormány lépéseket tettek volna Bécsben, hogy az osztrák kormányt Magyarország irányában engedékenységre bírják.

— A „Patrie” biztos forrásból hiszi állithatni, hogy Ferenc József és a porosz király nov. 5-dikén fognak Boroszlóban találkozni.

— A párisi börzén az a hir, hogy Lincoln amerikai elnök elfogadta Oroszország közbenjárását a déli és északi államok közti viszály kiegyenlítésére.

A „K. Közlöny” magán távirati sürgönye.

Pest, feladott october 30. esti 7 óra — perc.
Erkezett „ 30. „ 8 óra — perc.

Pest, october 30. Pest városa lemondott. A herceg-prímás Bécsben kinyilatkoztatta, hogy az ujonczállítás kivihetlensége iránt a kancelláriához intézett levelének nyilvánosságra hozatala tudtán kívül történt. A „Wiener Correspondenz” szerint a Vojvodina visszaállított, s a szerb congressus összehívott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

October 30-ikán: Nemzeti kölesön 79.70. % Metalliques 65.55. Bank-részvény 737. —. Hitel-részvény 177.30. Váltó Londonra 137.75. Ezüst 137. —. Arany 6.55.

October 28-dikán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 67.25. Erdélyi 64.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(341) 4384. Hirdetmény.

Az alólt cs. k. postaigazgatóság indítványára a magas cs. k. pénzügyi ministerium folyó évi september hó 24-éről 23547 — 1713 sz. alatt kelt helybenhagyásával a Kolozsvár és Marosvásárhely közt jelenleg hetenként kétszeri máhaposkakocsik menete még kettővel megsaporítván folyó évi november 1-étől kezdve ezen postakocsik hetenként négyszer fognak menni, és pedig oly módon, hogy azok Kolozsvárról minden hétfőn, kedden, pénteken, és szombaton 5 órakor délután elindítottatni és M. Vásárhelyre más nap reggel 6 órakor megérkezni; Marosvásárhelyről pedig minden szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap este 6 órakor visszajöni és más nap 6³⁰ órakor reggel Kolozsvárra érni fognak.

Ez azon megjegyzéssel tétetik közhirrre, hogy az utasokra nézt eddig fenállott fuvardíj változatlanul megmarad és hogy a hétnek többi napjain Torda és M. Vásárhely közt levélposta menetek alkalmaztatnak, melyek a Kolozsvár, Torda és N. Szében közt naponkénti máhla menetekhez csatlakoznak.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól
N. Szében, october 16-án 1861.

(339) 559. 1861. Hirdetmény.

Szászvárosszék tanácsa mint csődhatalóság részéről ezennel közhirrre tétetik, hogy szászvárosi polgár Welmann Frigyes és neje Tóth Kata csődtömegéhez tartozó, az irt városban a Rózsautczában 229 szám alatt levő 15 lakó szobából, 4 élős kamarából álló egyemeletű háza, az ahoz tartozó gőz-szuszgárral és annak hajlékaijal, gabona raktáraival és nagy istállókkal együtt, melyek összegesen 20,140 osztr. ért. forintba becsültettek, közárverés útján leendő eladások meghatározatván, ezen a hely színeén tartandó árverésre nézve az első határidő jövő 1862-ik évi Mártius 20-ik napja és a második határidő ugyanaz évi Április 19-ik napja mindenkor délelőtti 10 órára tűzetett ki. Az árverési feltételek a szokott hivatali órákon itten megtekintethetők. Szászváros szék Tanácsa september 20-án 1861.

NEM HIVATALOS.

(344) Dittmar R. gyárából való!

Moderateur és Argent lámpák s ahoz való Raffinált lámpaolaj.

ugy szintén a legjelesebb porcellán-gyárakból levő asztali, theázó-, kávézó- és mosdó-porcellán edények; továbbá mindenféle író- s rajz-eszközök, illatszerek, Nürnbergi áruk és fűszernemük legutányosabb áron szolgáltatnak Kolozsvárrt

BÁNYAY KÁROLY

„Levél” című kereskedésében.

(342)

Haszonbér.

A gr. és b. Bánfi család n. sebesi határon lévő Gyalu mare nevű terjedelmes bükkös erdeje, hamuzsir főzés végett, árverés útján haszonbérbe adandó. Az árverés leszén 1861-ik évi november 14-ik napján d. e. 9 órakor B. Hunyadon uradalmi felügyelő Endes Miklós urnál, és Kolozsvárrt ügyvéd Mikó Lőrincz urnál is sétatér utczában 16 szám alatt.

(313)

Haszonbéri hirdetmény.

Nemes Décs városában a postautczában 247 számú köház. a határon 35 jugerum szántó és kaszáló, gyümölcsös kert, luczernás és 120 veder bort termő szőlőjével együtt, több évekire haszonbérbe adandó. Értekezhet bérmentes levél útján is a nevezett házszám tulajdonossal.

(340)

Árverési-hirdetmény.

Magyar-Lápos mező városban, és ehez tartozó két faluban, a kisebb királyi haszonvételek (Regalék) árverés útján, három egymást követő évekire, haszonbérbe adandó a folyó év Deczember 5-én helyben M. Láposon az uradalmi felügyelő házánál, délelőtti. A haszonbér kezdődik Január 1-én 1862-ben. A tisztelt vállalkozók vagy M. Láposon az urad. felügyelőnél, vagy Kolozsvárrt a tulajdonosnál kaphatnak bővebb felvilágosítást belső szénutca 159 szám alatti házban földszint, naponta délelőtti.

Megjelent

s Stein Janos könyvtárusnál Kolozsvárrt kapható:

Erdélyi Muzeum-egylet évkönyvei

I-ső kötetének 3-dik s utolsó füzeté.

Ára 1 forint o. ért.

Az egész kötetnek ára 1 fnt 70 kr.

Erdélyi képes naptár

1862-dik évre. Ára 25 kr.

Hétfejű sárkány

Humoristicus naptár 1862-re, Erdőd-től. Ára 80 kr.

Alkotmányos nagy naptár

1862-dik évre. Ára 1 fnt 50 kr.

Emich G. Nagy képes naptára 1862-re.

Ára 1 fnt 20 kr.